

K ŠEŠŤDESIATINĀM AKADEMIKA ANDREJA SIRÁCKEHO

Dňa 9. 12. 1960 dožíva sa šesťdesiatich rokov jeden z našich popredných filozofických pracovníkov predseda Slovenskej akadémie vied akademik Andrej Sirácky. Keď sa pri tejto príležitosti obhliadneme po jeho životných osudoch a vedeckej tvorbe, vidíme cestu človeka, ktorý v spleti ideologických prúdov prvej ČSR už ako študent získal správnu marxistickú ideologickú orientáciu. V podmienkach socializmu na základe tejto orientácie potom naplno rozvinul schopnosti tvorivého mysliteľa a svojou vedeckou a verejnou činnosťou vôbec významne prispel k šíreniu marxistického svetonáhľadu v našej spoločnosti.

Akademik Andrej Sirácky sa narodil v Petrovci (Juhoslávia) v robotníckej rodine. Už na štúdiách na Karlovej univerzite v Prahe v rokoch 1921—1925 sa stal členom sväzu socialistických študentov zo Slovenska a písal do komunistických a iných pokrokových českých a slovenských novín a časopisov. Po skončení štúdií bol profesorom na slovenskom gymnáziu v Petrovci, kde tiež pracoval ako redaktor týždenníka Národná jednota, ktorý najmä v rokoch tesne pred vojnou útočil proti fašizmu a ľudáctvu. Ako vedúci ľudovýchovného odboru Matice slovenskej v Juhoslávii vykonal mnoho v propagovaní pokrokových náhľadov na spoločenské dianie medzi príslušníkmi slovenskej menšiny. Po okupovaní Juhoslávie fašistami v r. 1941 maďarskí fašisti ho niekoľko mesiacov väznili za jeho protifašistické stanovisko. Zbavili ho i profesorského miesta a až do r. 1944 nepracoval vo svojom odbore. V lete 1944 stal sa členom ilegálneho národnooslobodzovacieho výboru, na jeseň toho istého roku zúčastnil sa s partizánmi oslobodzovania obcí južnej Bábky. Bol prvým redaktorom slovenského partizánskeho časopisu *Hlas ľudu*. Po oslobodení bol až do augusta 1948 riaditeľom slovenského gymnázia v Petrovci.

Andrej Sirácky prišiel na Slovensko r. 1948, keď sa otvárali široké možnosti rozvoja marxistickej vedy a kultúry vôbec a keď sa bolo treba všetkými silami pričiniť o jej šírenie medzi ľuďom.

Ako učiteľ dialektického a historického materializmu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského zapojil sa bez váhania do zápasu KSČ za víťazstvo marxistickej ideológie. Obdivovali sme vždy elán, s ktorým sa pustil do práce na tomto úseku boja, a to či už po stránke vedeckej, pedagogickej, alebo kultúrnoorganizačnej. Popri vedeckej a pedagogickej práci vykonával vždy rad významných funkcií v rôznych kultúrnych a politických inštitúciách. V rokoch 1951—1952 bol dekanom Filozofickej fakulty UK a v rokoch 1953—1955 rektorom Univerzity Komenského. Po zvolení za riadneho člena SAV stal sa roku 1955 predsedom Slovenskej akadémie vied a túto funkciu vykonáva i dnes. V roku 1959 bol zvolený za člena-korešpondenta ČSAV. Od r. 1960 je poslancom a členom predsedníctva SNR.

K rozvoju marxistického myslenia na Slovensku prispel akademik Sirácky tak

svojou publicistickou, ako aj pedagogickou činnosťou, ktorú charakterizujú marxistická bojovnosť a zásadovosť. Vydal 12 knižných publikácií a desiatky štúdií. Z kníh treba predovšetkým uviesť: *Umierajúca civilizácia* (1946), *Kultúra a mravnosť* (1949), *Od kapitalizmu k socializmu* (1950), *Pôvod prvotných ideológií* (1952), *Klérofaštická ideológia ľudáctva* (1955) a napokon zborník štúdií a článkov *Za socialistickú kultúru a vedu* (1960).

Akademik Sirácky je široko rozhladený marxistický filozof, ktorý vo svojich prácach rieši problémy ideológie a kultúry v najširšom slova zmysle. Zvláštnu pozornosť venuje pri tom otázkam etiky, sociológie a náboženstva. Svojou vedeckou a publicistickou činnosťou významne sa podieľal na boji strany proti buržoáznym, najmä klérofaštickým ľudáckym názorom. Vždy ho osobitne zaujímala podstata náboženstva, jeho spoločenská funkcia, formy boja proti nemu, ako aj reakčná politická úloha cirkvi.

Akademik Sirácky stojí jednoznačne a nekompromisne na stanovisku marxizmu-leninizmu a šíreniu jeho ideí zasväcuje celú svoju činnosť.

Vo svojej vedeckej činnosti nebojáčne nastoľuje a rieši aktuálne a zložité problémy kultúrno-spooločenskej praxe.

Pri príležitosti jeho jubilea mu želáme veľa zdravia, ďalšieho elánu do práce a nové úspechy.

Redakcia

TODOR PAVLOV — VÝZNAČNÝ BULHARSKÝ VEDEC A VEREJNÝ ČINITEL

AKAD. ASEN KISELINČEV A SVIATOSLAV SLAVKOV

Vo februári tohto roku uplynulo 70 rokov od narodenia popredného bulharského vedca a verejného činiteľa, prezidenta Bulharskej akadémie vied, akademika Todora Pavlova. Viac ako pol storočia plodne a neúnavne pracuje v službách bulharského ľudu, Komunistickej strany Bulharska a bulharskej vedy a kultúry.

T. Pavlov sa narodil 14. februára 1890 v Štipe v Makedónii. Jeho otec bol učiteľ a bol na svoju dobu veľmi vzdelaný. Pre neustále prenasledovanie tureckými úradmi r. 1900 sa celá rodina presťahovala do Sofie. Tu skončil T. Pavlov klasické gymnázium. Ešte ako gymnazista robí prvé literárne kroky. R. 1906 vydáva hru *K novému životu*, v ktorej sú zrejme sympatie autora k pracujúcemu ľudu a socialistickým ideám.

Po skončení univerzity pôsobí T. Pavlov ako učiteľ v rozličných bulharských mestách a pre svoje pokrokové názory je ustavične prenasledovaný. Ako učiteľ sa aktívne zúčastňuje verejno-politickej práce. Súčasne ho zaujímajú dôležité otázky pedagogickej teórie. V tom čase vychádza veľa jeho článkov a monografií, venovaných pedagogickým témam, z nich treba spomenúť *Chápanie pracovnej výchovy* (1922) a *Pedagogický anarchizmus* (1922).

R. 1919 T. Pavlov vstupuje do radov Komunistickej strany Bulharska. R. 1923 na základe rozhodnutia ÚV Komunistickej strany Bulharska je vymenovaný za redaktora časopisu *Mládež* — teoretického orgánu Bulharského sväzu komunistickej mládeže. Na tzv. „Vitošskej“ konferencii r. 1924 bol zvolený za člena ÚV vtedy ilegálnej Komu-